

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi w połowie każdego miesiąca.

Redaguje

Biuro Związku.

Redakcyja i Administracyja

Lwów, ulica Zyblkiewicza 1. 38.

Prenumerata

roczna z przesyłką pocztową 5 kor.

Ogłoszenia

70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Badanie legitymacyi przy odbiorze wkładek. — Austryackie kasy oszczędności w roku 1907. C. d. — W sprawie ruchomych i nieruchomych lokacyi kas oszczęd. — Podatek od wzrostu wartości. — Galicyjska kasa oszczędności w Sejmie. — Notatki. — Ruch wkładek w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc wrzesień i październik 1909. — Inzeraty. —

Badanie legitymacyi przy odbiorze wkładek.

Jedną ze spornych kwestyj nowoczesnych poglądów na ustawy o kasach oszczędności, jest ocenie natury interesu prawnego, zawartego przez złożenie wkładki. Niektórzy, trzymając się strony formalnej, uważają ten interes jako pożyczkę, którą wkładający udziela kasie oszczędności i która ma być przez kasę oszczędności oprocentowaną i zwróconą. Inni uważają wkładkę jako depositum irregulare, inni natomiast uważają stosunek między wkładającym a kasą oszczędności jako kontrakt najmu usług celem korzystnego ulokowania i przechowania złożonej wkładki. Któremu z tych zapatrywań przysłać należy pierwszeństwo, trudno rozstrzygnąć, to atoli jest pewnem, że kasa oszczędności przez przyjęcie wkładki staje się dłużnikiem wkładającego, względnie każdego uprawnionego do odbioru, ten zaś staje się wierzycielem kasy oszczędności. Ząd też wynika niejako obowiązek kas oszczędności badać bliżej uprawnienie tych osób, które domagają się wypłaty wkładki. Ścisłe jednakowoż przeprowadzenie tej zasady nie odpowiadałoby praktycznym potrzebom obrotu. Pominąwszy bowiem te wypadki, które pociągają za sobą zmianę stanu rzeczy jak np. śmierć, sądowe zajęcie lub przekazanie i które wprowadzają zmianę co do osoby uprawnionego do odbioru, we wszystkich innych wypadkach musiałaby kasa oszczędności żądać dokładnej legitymacyi osoby, wkładkę podejmującej; taka jednak manipulacyja byłaby możliwa tylko w bardzo małych kasach, w kasach zaś większych musiałoby to pociągnąć za sobą nadzwyczajne utrudnienia. By właśnie tych utrudnień uniknąć, ustawodawstwo o kasach oszczędności zwolniło je od obowiązku badania legitymacyi okaziciela. I tak § 14 regulatywu niemieckiego z r. 1838 dozwala pomieszczenia w statutach postanowienia: „że każdemu okazicielowi książeczki wkładkowej ma być złożona kwota bez przedkładania jakiegokolwiek legitymacyi wypłaconą, a gmina po wypłaceniu książeczki nie odpowiada ani wkładającemu, ani jego spadkobiercom, o ile przed wypłatą nie wniesiono przeciw temu protestu“.

Również § 14 regulatywu z r. 1844 dla austryackich kas oszczędności poleca umieścić w statutach postanowienie, że każdy posiadacz lub okaziciel książeczki bez wykazywania tożsamości osoby ma być

za prawnego jej posiadacza uważany i że wypłata ma być do rąk jego skuteczną o ile amortyzacyja, zakaz sądowy lub zastrzeżenie przez właściciela skuteczne, nie wstrzymują wypłaty.

Tak zatem kasy oszczędności są zwolnione od obowiązku badania legitymacyi i mogą bez jakiegokolwiek odpowiedzialności skutecznie wypłaty okazicielowi książeczki. Jednakże przeprowadzenie tej zasady bez dopuszczenia wyjątków w praktyce mogłoby mieć także pewne niedogodności. Samo przez się ma się rozumieć, że kasa oszczędności jest obowiązana do postępowania ze starannością porządnego kupca i przy wypłacie wkładek nie dopuścić się jawnego, w oczy bijącego przeoczenia. Nie może ona zatem płacić okazicielowi książeczki, gdy na pierwszy rzut oka widać, że nie jest on uprawniony do odbioru. Mogą zresztą nastąpić rozmaite inne wypadki, w których na pierwszy rzut oka nie można rozpoznać, czy książeczka została przedłożona przez uprawnionego. Książeczki kas oszczędności mogą być łatwo zgubione, zabrane przez członków rodziny lub domowników a następnie przedłożone kasie oszczędności celem wypłaty. W takich wypadkach może wypłata nastąpić do rąk nieuprawnionych najzupełniej bez winy kasy oszczędności.

Aby uniknąć tego rodzaju możliwości od dawna proponowano i w niektórych kasach wprowadzono rozmaite sposoby zabezpieczenia. Zgody atoli, który sposób jest najlepszy i najodpowiedniejszy, nie osiągnięto, jakkolwiek rozwiązanie tego problemu jest bardzo ważne, tak dla samych kas oszczędności jak i dla wkładających. I w tym względzie należy wziąć pod rozwagę następujące momenty:

Cała trudność leży w złączeniu zupełnego zabezpieczenia z jak najmniejszymi utrudnieniami manipulacyjnymi. Co do zabezpieczenia jest kilka sposobów, ale niemal wszystkie tamują zbyt ruch i szybkość ekspedycyi i wobec tego zalecić można tylko te, które nie powodują istotnego i zbytecznego utrudnienia w manipulacyi.

Jako środek do uniemożliwienia a przynajmniej do utrudnienia podjęcia kwot z książeczek przez niepowołane osoby, uważa się: 1) zastrzeżenia, 2) hasła, 3) marki kontrolne lub teki kontrolne. 4) notowanie personaliów osoby uprawnionej do podjęcia, 5) ubezpieczenia przeciw nieuprawnionemu podjęciu, 6) porównanie pisma, 7) badanie papierów legitymacyjnych.

Ad 1) Istota zastrzeżenia polega na tem, że tak w książeczce wkładkowej jak i na koncie na zlecenie wkładającego skutecznia się adnotacyę, wedle której wkładki albo jemu samemu, albo jego prawnabywcy mogą być wypłacone. Ten sposób atoli ma tę słabą stronę, że w większych zwłaszcza kasach wkładający nie jest znany osobiście urzędnikowi kasy. Ścisłe więc przestrzeganie wymogów takiej adnotacyi pociąga za sobą przy większych kasach oszczędności dokładne badanie osobistych stosunków okaziciela książeczki, przedłożenie papierów legitymacyjnych, potwierdzenia władz policyjnych co do tożsamości osoby itd. itd. Z tem naturalnie połączone są utrudnienia w wypłacie, co znowu wcale korzystnie nie wpływa na rozwój działu wkładkowego. Ten więc sposób zastrzeżenia możliwy jest przy bardzo małych kasach oszczędności.

Ad 2) Zabezpieczenie wkładki za pomocą hasła odbywa się w ten sposób, że albo wkładający sam wybiera sobie hasło, albo kasa mu je podaje. I ten sposób ma wielu zwolenników i przeciwników. Ma atoli hasło to za sobą, że nie może być tak jak książeczka lub marka kontrolna zagubione, a nadto przy wypłatach pocztą skutecznionych jest ono wygodniejsze niż marka kontrolna lub teka. Z drugiej strony atoli zdarza się często, że wkładający nie zawsze w tajemnicy hasło zachowuje, że często je zapomina, co się trafia u ludzi starszych lub mało wykształconych, tak, że okazuje się koniecznem a dość kłopotliwem sprawdzenie tożsamości osoby. Wprowadzenie zatem hasła ma swe i dobre i mniej dobre strony, ale ostatecznie w praktyce w wielu kasach stosowane bywa z dobrym rezultatem.

Ad 3) Wydawanie marek kontrolnych rozmaicie bywa oceniane. One mają ludziom mało wykształconym i zapominalskim służyć jako legitymacya. Niektórzy nawet zalecają, aby te marki były przedziurawione, by można je jako medalik lub amulet na szyji zawiesić lub nosić jak brelok przy zegarku. Obawa sfalszowania marki kontrolnej może być zredukowaną do minimum, skoro marki te będą zrobione z metalu. Lecz słaba strona marek kontrolnych leży w tem, że one tak samo, albo nawet łatwiej jeszcze niż same książeczki mogą być zgubione, a jeśli są przechowywane razem z książeczką, razem z nią mogą się stać łupem złodzieja. Często też podejmujący wkładkę zapomni przynieść ze sobą markę, co znowu, zwłaszcza w kasach prowincjonalnych, gdy właściciel książeczki mieszka daleko, pociąga za sobą wielką stratę czasu i czasem uniemożliwia mu podjęcie gotówki w tym samym dniu. W wielu atoli kasach oszczędności w większych miastach marki kontrolne okazały się jako bardzo dobry sposób zabezpieczenia.

Teczki do książeczek wprowadzono także w rozmaitych kasach oszczędności. Teczki te, zaopatrzoną numerem książeczki, otrzymuje wkładający razem z książeczką i wypłata może nastąpić jedynie za równoczesnem przedłożeniem i teki i książeczki. Tego rodzaju zabezpieczenie może mieć atoli wartość tylko wtedy, jeżeli teczka będzie oddzielnie od książeczki przechowana, jeśli zaś razem, w takim razie traci teczka wartość tak samo, jak marka kontrolna przechowywana razem z książeczką. W razie zguby tecki kontrolnej powstają dla właściciela książeczki trudności przy podjęciu. I jeszcze jedną niedogodność mają teczki, a to tę, że są za kosztowne i dlatego wprowadzenie ich nie wszędzie będzie możliwe.

Ad 4) Dalsze projekty, zmierzające do zabezpieczenia wkładek przed nieuprawnionem podjęciem proponują, by nie umieszczać nazwiska wkładają-

cego w samej książeczce, lecz by ona była tylko zaopatrzona numerem, nazwisko zaś, na jakie książeczka ma być wystawiona było znane tylko jemu i kasie oszczędności. Tego rodzaju jednak projekt niezgodny jest z ustawą, gdyż § 13 regulatywu wyraźnie przepisuje, że książeczki kasy oszczędności mają opiewać na pewne przez stronę wymienić się mające nazwisko, ponadto w razie kradzieży nie byłaby wkładka należycie zabezpieczona, gdyż w poważnej ilości wypadków kradzieże książeczek wkładkowych popełniane bywają przez domowników lub członków rodziny, którym nazwisko oszczędzającego jest dokładnie znane.

Proponują także niektórzy, aby wkładający podał do wiadomości kasy dzień urodzenia, miejsce zamieszkania, imiona rodziców, nazwisko rodowe matki, a w razie żądania wypłaty okaziciel książeczki musiałby wymienić zgodnie z zapiskami kasy te wszystkie szczegóły. Prawda, że ten sposób bardzo dobrze zabezpieczałby wkładki, ale z drugiej strony byłby ogromnem utrudnieniem manipulacyi i powstrzymywałby tok wypłat, zwłaszcza, gdyby przyszło o te szczegóły wypytywać ludzi niewykształconych, lub starszych z przytępioną pamięcią.

Ad 5) Względnie dobre zabezpieczenie daje porównanie pisma. W tym celu w księdze tak zwanej winkulacyjnej umieszcza wkładający swój własnoręczny podpis; przy podejmowaniu zaś musi podpisać asygnatę do wypłaty i podpis na tej asygnacie umieszczone porównuje się z podpisem w księdze winkulacyjnej skutecznionym, Lecz i tu się nastęrczają pewne niedogodności. Przedewszystkiem nie można od wszystkich urzędników żądać, by byli znawcami pisma, jeden łatwiej, drugi trudniej oceni autestyczność podpisu. Również trzeba się z tem liczyć, że ten, który wychodzi na to, aby nieprawnie podjąć czyjąś wkładkę, wiedząc, że ona jest na podpis winkulowaną, nauczyć się może naśladować tak dokładnie ten podpis, że tylko znawcy pisma mogliby naśladownictwo poznać. I jeszcze jedną niedogodność ma ten sposób zabezpieczenia wkładek. Charakter pisma zmienia się z wiekiem, ze zmianą zajęcia, z nabyciem wprawy itd. W tych więc wypadkach zbadanie uprawnienia do podjęcia wkładki nastęrcza pewne trudności.

Ad 6) W niektórych kasach niemieckich wprowadzono rodzaj ubezpieczenia wkładki przed nieuprawnionem podjęciem, za opłatą 25 fenigów od każdych 100 marek. Zawarcie takiego ubezpieczenia uwidacznia się na książeczce; lecz badanie uprawnienia okaziciela książeczki do podjęcia wkładki powoduje znaczne utrudnienia w manipulacyi, podejmujący musi wystawiać kasie kwity ewentualnie nawet z podpisem uwierzytelnionym w obec czego sposobu tego zalecać bardzo nie można.

Jak z uwag tych wynika, żaden z powyższych sposobów zastrzeżenia nie daje absolutnego zabezpieczenia przeciw nieuprawnionemu podjęciu wkładek każdy jednak ma swe dobre i swe słabe strony. Rzecz więc i w interesie samej kasy jest wybrać ten z powyż przytoczonych sposobów zabezpieczenia wkładek, który i ze względu na publiczność, z którą się kasa styka i ze względu na sposób manipulacyi jak najodpowiedniejszy wydaje. Gdzieby to było wskazane można połączyć dwa z powyższych sposobów zabezpieczenia wkładek, n. p. zastrzeżenie na podpis i na hasło, markę i hasło i t. p.

Jakkolwiek zresztą zastrzeżenia takie mogą być skuteczniane tylko na żądanie stron, jednak i w interesie kas oszczędności i w interesie publiczności oszczędzającej leży, by kasy oszczędności w ogóle przy wypłatach z książeczek zachowywały pewną należyta ostrożność, bez robienia atoli trudności,

by nie mógł ich w żadnym wypadku spotkać zarzut lekkomyślnej wypłaty. Właściciel zaś książeczki najlepiej zrobi, jeżeli w razie jej zguby natychmiast kasę oszczędności zawiadomi, a wówczas ona z urzędu uczyni wszystko, aby nie dopuścić do wypłaty wkładki do rąk osoby nieuprawnionej do podjęcia.

Austriackie kasy oszczędności w r. 1907.

(Ciąg dalszy).

W roku 1907 tylko w czterech krajach koronnych wypłaty były mniejsze niż wkładka i to w Ty-

rolu, gdzie wynosiły 90·62% kwot w tymże roku włożonych, w Czechach 98·50, w Karyntyi 98 88 i w Morawii 99 67. W dziesięciu zaś krajach zwroty są większe od wkładek a to w Dalmacyi wynoszą w stosunku do wkładek 142·43% w Krainie i na Bukowinie po 111·32% w Styryi 111·14%, Solnogradzie 108·19%, Pobrzeżu 106·13%, Galicyi 103 17%, Austrii górnej 102·41%, w Austrii dolnej 102·18% i na Szlązku 100·02%.

Poniżej podana tabela wykazuje wysokość wypłat w r. 1907 i 1906 w poszczególnych krajach Monarchii:

Kraj koronny	Wypłaty wynosiły				Zwroty w procentach wkładek wniesionych	
	w r. 1906	w r. 1907	Wzrost (+) ubytek (-) w porównaniu z r. 1906.		1906	1907
	K o r o n		%			
Austria niższa	278.754.408	207.211.164	+18.456.756	+ 6.62	102.59	102.18
Austria wyższa	66.766.987	70.075.292	+ 3.308.305	+ 4.96	101.27	102.41
Solnogród	18.146.669	18.800.363	+ 653.694	+ 3.60	117.65	108.10
Styrya	132.268.203	140.362.372	+ 8.094.169	+ 6.12	112.22	111.14
Karyntya	20.336.409	19.963.019	- 363.390	- 1.79	110.89	98.88
Kraina	28.285.417	30.466.264	+ 2.180.847	+ 7.71	106.10	111.32
Pobrzeże	26.107.423	24.649.156	- 1.458.267	- 5.59	111.71	106.13
Tyrol	63.565.878	69.884.159	+ 6.318.281	+ 9.94	100.94	90.62
Czechy	423.007.369	460.371.127	+37.363.758	+ 8.83	99.43	98.50
Morawia	69.713.555	76.498.657	+ 6.785.102	+ 9.73	101.59	99.67
Szląsk	23.931.492	24.879.078	+ 947.586	+ 3.96	96.63	100.62
Galicya	116.845.050	138.042.567	+21.197.517	+18.14	94.44	103.17
Bukowina	10.090.379	11.217.679	+ 1.127.300	+11.17	100.61	111.32
Dalmacya	43.272	67.654	+ 24.382	+56.40	202.00	142.43
Ogółem: 1907		1.382.498.551	+104.636.040	+ 8.19		101.41
1906	1.277.862.511	1.277.862.511	+ 44.389.245	+ 3.60	101.72	101.72
1905		1.233.473.266	+ 74.913.793	+ 6.47		90.80
1904		1.158.559.473	- 4.360.413	- 0.38		96.69
1903		1.162.919.886	+125.597.919	+12.11		95.50

Wypłaty w stosunku procentowym do kapitału wkładkowego największe były na Bukowinie 37·20%, Pobrzeżu 34·35% i w Galicyi 34·39%. Potem idą: Styrya 24·54%, Czechy 22·33%, Dalmacya 22·10%, Kraina 21·97%, Austria niż. 20·84%, Solnogród 19·70%, Morawia 19·45%, Karyntya 19·10%, Tyrol z Vorarlbergiem 18·31%, Szląsk 17·87% i Austria wyższa 15·49%.

Na 639 kas oszczędności w roku 1907 tylko przy 393 kasach wkładki wynosiły o K 84,138.060 niż zwroty, przy powstałych 241 zwroty przewyższyły wkładki o pokązną sumę K 102.794.282.

Wzrost lub ubytek kapitału wkładkowego, a więc różnicę między kwotami w kasach oszczędności złożonymi a z kas oszczędności wycofanymi uwidacznia poniżej podane zestawienie a mianowicie (patrz tab. str. nast.):

Jako rezultat całego obrotu gotówki w ostatnich pięciu latach, wynoszącego K 12.487.323.086 — a to we wkładkach K 6.272.009.399 a w zwrotach K 6.215.313.687 okazuje się przewyżka wkładek K 56.695.712 — (czyli 0·90% wszystkich wpłat) tak, że faktyczny przyrost wkładek od roku 1902 wynosił K 922.036.939 na co składa się kapitalizacja procentów w sumie K 865.341.227. W przeciągu tego czasu tylko pierwsze trzy lata przyniosły przewyżkę

wkładek o K 96.942.636 przyrost ten atoli skutkiem stałej tendencji do zniżania stopy procentowej z roku na rok się zmniejszał, a w roku 1905 wynosił tylko K 2.529.499.

W roku 1906 pomimo wspaniałych zbiorów i korzystnej konjunktury handlowej, skonstatować należy przewyżkę wypłat o K 21.590.752 zapewne skutkiem niskiej stopy procentowej; również i rok 1907 mniej pomyślny jak poprzedni, pomimo że na ogół nastąpiła podwyżka stopy procentowej, wykazuje przewyżkę wypłat o K 18.656.222.

Rezultat zatem roku 1907 był o K 2.934.530 korzystniejszy niż w r. 1906 co należy temu przypisać, że wkładki wprawdzie wzrosły o 107.570.570 K (8·56%) lecz tym samym prawie stosunku wzrosły także zwroty bo o K 104.636.040 (8·19%). Podczas, gdy w r. 1906 tylko trzy kraje wykazują nadwyżkę wkładek o K 10.129.987 — a w roku 1907 cztery kraje mają przewyżkę wkładek o K 14.736.271 — przyczem również i przewyżki zwrotów, które w r. poprzednim w 11 krajach wynosiły K 31.720.739, w roku 1907 wzrosły w 10 krajach koronnych do sumy K 34.392.493.

W jakim zaś stopniu zwiększenie lub zmniejszenie się wkładek jak niemniej zwiększenie lub zmniejszenie się zwrotów wpłynęło na rezultat osta-

Kraj koronny	Przewyżka wkładek (+) lub zwrotów (-)			Wpływ nadwyżki wkładek na przyrost stanu kapitału wkładowego	
	1906	1907	Rezultat przeto w ruchu kapitału był w r. 1907 korzystniejszy (+) lub gorszy (-)	1906	1907
	K o r o n			w procentach	
Austria niższa . . .	- 7.040.410	- 6.327.193	+ 713.217	-	-
Austria wyższa . . .	- 840.191	- 1.647.726	- 807.535	-	-
Solnogród	- 1.290.340	- 1.423.257	- 132.917	-	-
Styrya	-14.405.403	-14.072.659	+ 332.744	-	-
Karyntya	- 2.012.497	+ 226.605	+ 2.239.102	-	6,37
Kraina	- 1.626.058	- 3.097.132	- 1.471.074	-	-
Pobrzeże	- 2.737.538	- 1.422.454	+ 1.315.084	-	-
Tyrol i Voralb . . .	- 5.592.368	+ 7.234.554	+ 7.826.922	-	37,42
Czechy	+ 2.411.029	+ 7.020.033	+ 4.609.004	3,99	10,02
Morawia	- 1.092.604	+ 255.079	+ 1.347.683	-	2,02
Szląsk	+ 834.823	- 6.092	- 840.915	16,54	-
Galicja	+ 6.884.135	- 4.235.637	-11.119.772	41,08	-
Bukowina	- 61.480	- 1.140.233	- 1.078.753	-	-
Dalmacya	- 21.850	- 20.110	- 1.740	-	-
Ogółem w r. 1907	3+10.129.987 11-31.720.739	4+14.736.271 10-33.392.493	8+18.385.496 6-15.450.966		
1906	-21.590.752	-18.656.222	+ 2.934.530		
1905		-21.590.752	-24.120.251		
1904		+ 2.529.409	-37.101.391		1,45
1903		+39.630.890	-15.151.007		19,34
		+54.782.297	-46.306.297		25,69

tniego roku, wykazuje poniżej pomieszczone zestawienie:

Wynik roku 1907 w porównaniu z wynikiem roku 1906:

	co do wkładek	co do zwrotów	zatem w r. 1907:
Austria niższa	+ 19.169.973	+ 18.456.756	lepszy o 713.217
Austria wyższa	+ 2.500.770	+ 3.308.305	gorszy 807.535
Solnogród	+ 530.777	+ 653.694	" 132.917
Styrya	+ 8.426.913	+ 8.094.169	lepszy 332.744
Karyntya	+ 1.875.712	+ 363.390	" 2.239.102
Kraina	+ 709.773	+ 2.180.847	gorszy 1.471.074
Pobrzeże	+ 143.183	+ 1.458.267	lepszy 1.315.084
Tyrol	+ 14.145.203	+ 6.318.281	" 7.826.922
Czechy	+ 41.972.762	+ 37.368.758	" 4.609.004
Morawia	+ 8.132.785	+ 6.785.102	" 1.347.683
Szląsk	+ 106.671	+ 947.586	gorszy 840.915
Galicja	+ 10.077.745	+ 21.197.517	" 11.119.722
Bukowina	+ 48.547	+ 1.127.300	" 1.078.753
Dalmacya	+ 26.122	+ 24.382	lepszy 1.740

Korzystny wynik w Krainie należy tylko temu przypisać, że wkładki wzrosły, zwroty zaś zmalały,

w sześciu zaś krajach tej okoliczności, że wkładki silniej wzrosły niż zwroty (Austria niższa, Styrya, Tyrol, Czechy, Morawia, Dalmacya) na Pobrzeżu zaś zmniejszonym wkładkom odpowiadały mniejsze zwroty.

Gorszy rezultat w powstałych sześciu krajach powstał stąd, że zwroty silniej wzrosły niż wkładki, co widoczne szczególnie w Galicji.

Poniżej podane zestawienie podaje w poszczególnych krajach koronnych ilość kas oszczędności wykazujących przewyżkę wkładek lub zwrotów w r. 1907.

W r. 1907 wynosiły:

	Przewyżka wkładek:		Przewyżka zwrotów:	
	Ilość kas:	K	Ilość kas:	K
Austria niższa	57	22.527.335	25	28.854.528
Austria wyższa	21	2.861.903	25	4.509.629
Solnogród	7	394.898	2	1.818.150
Styrya	26	2.047.306	31	16.119.956
Karyntya	8	964.132	5	737.527
Kraina	10	1.262.957	2	4.360.089
Pobrzeże	1	398.424	2	1.820.878
Tyrol	16	9.717.031	5	2.482.477
Czechy	151	29.444.343	77	22.424.310
Morawia	60	7.220.241	26	6.965.162
Szląsk	13	1.486.132	13	1.492.224
Galicja	26	5.742.877	24	9.978.514
Bukowina	2	70.486	2	1.210.719
Dalmacya	-	-	2	20.110
	398	84.138.060	241	102.794.282

Ogółem zatem przewyżka zwrotów K 18.656.222
Przeciętną wysokość wkładek i zwrotów podaje wedle krajów koronnych poniżej umieszczone zestawienie, z którego wynika, że przeciętna wysokość

wkładki wynosiła tylko K 378.31, o K 6.39 mniej niż w roku poprzednim. Jest to najniższa przeciętna od lat 6. Na każdy jednak sposób ta względnie wysoka kwota wypadająca przeciętnie na każdą wkładkę, dowodzi, że drobne oszczędności w kasach oszczędności dość skromną zdaje się odgrywać rolę a porównanie tej cyfry z przeciętną cyfrą wkładki w pocztowej kasie oszczędności (w r. 1907 K 42.20) jest na to najlepszym dowodem.

Przeciętna wysokość wypłaty w r. 1907 wyraża się w cyfrze K 489.39, (+K 12.83 niż w roku 1906)

w przeciwieństwie i do najniższej przeciętnej wkładki jest to najwyższa dotąd wykazana przeciętna zwrotu.

Przeciętna wysokość wkładki podniosła się w roku 1907 tylko w pięciu krajach, (najwyżej w Tyrolu (+ K 16.76) i Karyntyi (+ K 16.48) w innych zaś dziewięciu krajach zmniejszyła się, (najwyżej na Pobrzeżu (- 19.61) Szlązku (- 14.62) i w Czechach (- 10.56). Wysokość przeciętnych wkładek w r. 1906 i 1907 jakoteż porównanie tych kwot wykazuje następująca tabela :

Kraj koronny	P r z e c i ę t n a w y s o k o ś ć				Zwrot był większym (+) lub mniejszym (-) w r. 1907 niż wkładki
	w k ł a d k i		z w r o t u		
	1906	1907	1906	1907	
K o r o n a					
Austria niższa	394.12	314.65	425.95	432.89	+118.24
Austria wyższa	389.44	379.76	452.85	455.60	+ 75.84
Solnogród	398.05	396.68	483.78	486.88	+ 90.20
Styrya	484.39	488.89	565.33	585.57	+ 96.68
Karyntya	416.77	433.25	434.33	431.98	- 1.27
Kraina	522.21	519.38	584.22	637.42	+118.04
Pobrzeże	496.60	476.99	588.34	566.23	+ 89.24
Tyrol z Przedarulanją	508.78	525.54	554.21	555.16	+ 29.62
Czechy	380.78	370.22	512.19	527.83	-157.61
Morawia	359.84	349.89	447.23	482.48	+132.59
Szląsk	294.78	280.16	383.17	380.93	+100.77
Galicja	430.65	438.46	412.28	433.14	- 5.32
Bukowina	370.17	362.07	388.42	401.49	+ 39.42
Dalmacja	167.36	709.61	257.57	815.11	+105.50
W ogóle: 1907		378.31		489.39	+111.08
1906	384.70	384.70	476.56	476.56	+91.86
1905		401.31		449.86	+48.55
1904		391.23		441.53	+50.30
1903		405.97		452.42	+46.45

W sprawie ruchomych i nieruchomych lokacyi kas oszczędności*).

(C. d. n.)

W poprzednim numerze przytoczyliśmy orzeczenie trybunału administracyjnego, wypowiadające zasadę, że polityczna władza krajowa, ma prawo wydać zarządzenia jakie za potrzebne uzna, jeśli uważa że stosunek między lokacyami ruchomymi a nieruchomymi jest nieodpowiedni.

„Österreichische Sparkassen Zeitung“ omawiając to orzeczenie wypowiada kilka uwag, z których niektóre zwłaszcza zasługują na powtórzenie. Czasopismo wspomniane zaznacza, że z orzeczenia tego wcale nie da się wywnioskować, że trybunał administracyjny wypowiedział swoją opinię w ogóle o lokacyach kas oszczędności, gdyż ta kwestya nie była w ogóle przedmiotem zażalenia. Nie chodziło bowiem w danym wypadku o to, czy kasa oszczędności może 70, 80 czy 90% wkładek ulokować w pożyczkach hipotecznych, czy nie, lecz o to, czy polityczna władza nadzorcza, zniewalając kasę oszczędności do zastanowienia lub ograniczenia nowych pożyczek hipotecznych przekracza swój zakres działania.

Wedle brzmienia i myśli regulatywu dla kas oszczędności nie mógł trybunał administracyjny wy-

dać innego orzeczenia. Regulatyw pochodzi z czasów absolutyzmu; państwo uważało się wówczas za opiekuna, powołanego do czuwania nad duchowymi i materialnymi potrzebami „w ograniczony rozum poddanczy“, wyposażonych jednostek i związków. Dlatego też pomieszczono w regulatywie postanowienie, że komisarz rządowy w razie dostrzeżenia uchybień lub nieprawidłowości ma spowodować we właściwej drodze wydanie zarządzeń potrzebnych do przywrócenia porządku oraz dla bezpieczeństwa zakładu — i w tymże samym § 27. regulatywu nałożono na polityczne władze krajowe obowiązek, „by w wypadkach, w których zachodzi obawa co do zupełnego i należytego zabezpieczonego pokrycia wkładek, wydała natychmiast zarządzenia, zmierzające do odwrócenia szkody“.

To postanowienie poddaje kasy co do ich gospodarki subiektywnemu ocenieniu władzy nadzorczej, o ile naturalnie pewne zasady tej gospodarki w regulatywie nie są ustalone. Wprawdzie ministerstwo zatwierdzając statuty i zawarte w nich postanowienia ogranicza do pewnego stopnia swe prawo nadzorcze, przecież w praktyce zdarzają się setki wypadków, gdzie kasy oszczędności nie mają oparcia ani wskazówek czy to w regulatywie czy w statutach, muszą same odpowiednio zarządzić. Do takich wypadków należy n.p. rozmiar lokacyi pieniędzy wkładkowych w papierach wartościowych.

*) Na str. 59. w szpalcie drugiej, w artykule „W sprawie ruchomych lokacyj, w wierszu czwartym zamiast „ruchome lokacje“ ma być „nieruchome lokacyj“.

Skoro jednak władza nadzorcza ma formalnie prawo wykonywania w takich wypadkach tego nadzoru, więc musi także i ten nadzór wytrzymać rzeczową krytykę. A właśnie w wielu wypadkach, gdzie władza nadzorcza robi różnicę między ruchomymi a nieruchomymi lokacyami, zarządzenia władzy nadzorczej tej rzeczowej krytyki nie wytrzymują.

Co to znaczy ruchome i nieruchome lokacje? Z dosłownym określeniem daleko nie zajdziemy. — Która lokacja jest dziś nieruchomą i której nie można dziś zmienić na płynną gotówkę? W roku 1844 być może, że pretensya hipoteczna lub własność nieruchomości kasy oszczędności nie dałaby się przemienić na gotówkę w pewnym oznaczonym terminie dla braku takich instytucji pieniężnych, któreby w razie potrzeby za te objekty lub na te objekty mogły dać gotówkę. — Ale dziś? Dziś w przeciągu 24 godzin hipotekę kasy oszczędności można dać w zastaw lub cedować, pojęcia zatem „ruchoma“ lub „nieruchoma lokacja“ mogą mieć tylko to znaczenie, że jako nieruchomości lokacje mają być te uważane, na które uzyskanie pieniędzy mogłoby być połączone ze znaczną szkodą dla kasy oszczędności. I z tego wyłania się pytanie, czy szkody, jakie kasa oszczędności mogłaby ponieść, gdy w chwilach ogólnego zapotrzebowania gotówki (a chwile te schodzą się zawsze z niskim kursem papierów wartościowych i z wysoką stopą procentową) sprzedaje swoje papiery wartościowe lub weksle swe reeskontuje, aby zyskać gotówkę, czy te szkody są rzeczywiście mniejsze, niż koszty zastawu lub cesyi pretensyi hipotecznej kasy oszczędności. To pytanie można śmiało zaprzeczyć a to na podstawie doświadczeń, jakie kasy oszczędności właśnie w dwu ostatnich latach poczyniły. W tym bowiem czasie tu i ówdzie wkładający tak silnie wycofywali swe wkładki, że kasy oszczędności musiały zaopatrzyć się w znaczne zapasy gotówki. Tak banki jakoteż i Bank austro-węgierski oświadczyły się z gotowością otwarcia kasom oszczędności rachunków bieżących i to po stopie o wiele niższej niżli reeskont weksli i niż strata na kursie jaka byłaby nieuniknioną przy efektywnej sprzedaży papierów wartościowych. I w rzeczywistości nie były to tylko odosobnione wypadki, że w ostatnich dwóch latach kasy gwałtowne zapotrzebowanie gotówki pokrywały nie przez uruchomienie tych rzekomo ruchomych lokacji, lecz właśnie uzyskiwały tę tańszą gotówkę celem zaspokojenia chwilowego zapotrzebowania na podstawie swych nieruchomych lokacji.

Zatem nie ruchome, ale przeciwnie nieruchome lokacje były tą podstawą, która umożliwiła kasom oszczędności uzyskanie taniej gotówki, ruchome bowiem lokacje, właśnie z powodu swej ruchliwości są mniej wartościowym czynnikiem dla starającego się o kredyt. A zatem to wystawianie zapasu papierów wartościowych i weksli jako wybornych środków do uzyskania taniej gotówki na wypadek potrzeby nie całkiem jest uzasadnione.

Dlatego też nie jest rzeczą właściwą, by władze nadzorcze trzymały się niewolniczo tych granicznych dwóch cyfer; nie jest to rzeczą właściwą także i z tego powodu, że właśnie te cyfry procentowe nawet bez zwiększenia nieruchomości lokacji łatwo mogą się zmienić i w ostatnich dwóch latach nawet się zmieniały. Jeśli n. p. lokacje nieruchome pewnej kasy wynoszą 70% wkładek, i władza nadzorcza z tego stosunku jest zadowolona, jeśli w niedługim czasie stan kapitału wkładowego znacznie się zmniejszy w skutek wycofania wkładek, w takim razie ten stosunek 70% zmieni się w 80% albo i więcej. Czyż mają kasy oszczędności w takim wypadku wypowiadać hipoteki? To byłoby nietylko nie-

właściwe i niesłuszne, ale wprost okrutne, gdyż podobnie tak jak właściciele wkładek potrzebują pieniędzy i wycofują wkładki tak samo w takich okazach w kasach dłużników hipotecznych jest kuso z pieniędzmi i nie są oni w stanie wypowiedzianych pożyczek spłacić. Tej okoliczności władza nadzorcza w omówionym wyżej wypadku, który był przedmiotem zażalenia, — wcale w rachubę nie brała.

Trybunał administracyjny nie mógł się wdawać w roztrząsanie tego pytania, gdyż ono nie było przedmiotem zażalenia. Byłoby atoli rzeczą nader pożądaną, aby ministerstwo spraw wewnętrznych dało do zrozumienia podwładnym mu organom nadzorczym nad kasami oszczędności, że w praktyce potrzeba czasem teorię nagiąć do potrzeb i wymogów codziennego życia.

Podatek od wzrostu wartości.

Jednym z najbardziej interesujących, rządowych projektów sanacyjnych jest zaprowadzenie podatku od wzrostu wartości nieruchomości. Ubożuchnym budżetom krajowym i gminnym ma to nowe źródło podatkowe przyjść z pomocą, gdyż podatek ten wyłącznie ma być stworzony na rzecz autonomicznych finansów.

Problem opodatkowania niezastężonego przyrostu wartości podniesiony był po raz pierwszy przez angielskiego ekonomistę Johna Stuarta Milla i od tego czasu stale miał licznych zwolenników. Spekulantowi który nabywszy dziś nieruchomości, sprzedaje ją po stosunkowo bardzo krótkim czasie z bardzo znacznym zyskiem, przyjdzie z pewnością z większą łatwością odstąpić część swego zysku, niż biednemu rzemieślnikowi zapłacić podatek z ciężko zapracowanego dochodu.

Przez przyrost wartości mający podlegać nowemu podatkowi wedle projektu ustawy rozumieć należy to podwyższenie wartości nieruchomości, które sposobem całkiem niezastężonym nie przez pracę lub nakład kapitału właściciela lecz tylko przez rozwój stosunków lub przez pracę ogółu zostało spowodowane.

Melioracje, które sprowadzają także wzrost wartości, naturalnie tu nie należą. Ponieważ przyrost wartości w tem znaczeniu, jak wyżej zaznaczono nie jest wcale zastęgą właściciela lecz tylko rezultatem rozwoju i pracy ogółu, przeto też wydaje się rzeczą zupełnie usprawiedliwioną, by dochód z podatku z powodu przyrostu wartości wpływał do kas tych właśnie prawnopublicznych związków, których wpływem i nakładem pracy przyrost ten nastąpił, — a więc by dochód ten wpłynął do kas kraju i gminy.

Jakkolwiek sama myśl, by niezastężone, i tylko dzięki pracy i nakładom ogółu spowodowane zyski wyżej opodatkować, jest bezwątpienia zdrową, mimo to podatek na niej oparty wprowadzono dotąd w bardzo ograniczonych ramach. — Powód główny leży w trudności „uchwycenia“. Jeśli opodatkowanie ma być sprawiedliwe, wtedy jako zasadę opodatkowania przyjąć należy czysto niezastężony przyrost wartości, a właśnie ustalenie tego przyrostu jest rzeczą niezmiernie trudną. — Wypadki bowiem, w których właściciel do podniesienia wartości absolutnie nie się nie przyczynił będą rzadsze od wypadków, w których przecież swą pracą cośkolwiek spowodował podniesienie się wartości. W takich kombinowanych wypadkach jest rzeczą nader trudną wypośrodkować sprawiedliwą podstawę opodatkowania i w tem może należy szukać powodu dlaczego w praktyce myśl tego opodatkowania tak mało spożytkowano.

Do nakładania tego podatku w pierwszym rządzie należy uważać gminę za powołaną a to z jednej strony ze względu na potrzebę indywidualnego ocenienia każdego poszczególnego wypadku, z drugiej zaś strony ze względu na szereg kwestyi czysto lokalnych, które przy tego rodzaju podatkach się wyłaniają. Opodatkowanie miałyby nastąpić albo przy zmianie własności albo sposobem podatku ekwiwalentowego peryodycznie w pewnych okresach czasu. W r. 1898. ustawą państwową niemiecką obowiązującą w koloniach niemieckich w Kiautschou wprowadzono podatek od przyrostu wartości, wymierzany jako podatek bezpośredni co lat 25, jako podatek zaś pośredni przy każdej zmianie własności i to w wysokości jednej trzeciej przyrostu wartości.

Prócz tego ten rodzaj podatku wprowadzono także w niektórych większych miastach niemieckich i tak we Frankfurcie nad Menem (1904) w Kolonii (1905) Gelsenkirchen (1905) Essen (1906) w Dortmundzie (1906) a w ostatnich czasach w niektórych przedmieściach Berlina i w Lindau, Wrocławiu i lenie itd.

W Austrii sprawa zaprowadzenia tego podatku omawiana była na V wieceu miast który odbył się w dniach 5 i 6 maja 1905, a na podstawie referatu Dra Weselskyego uchwalono zasadę: zaleca się miastom zaprowadzić gminną opłatę od przyrostu wartości nieruchomości i należy opłatę tę pobierać przy sposobności zmiany własności (pośredni podatek od przyrostu wartości gruntu) tudzież we formie ekwiwalentu (bezpośredni podatek od przyrostu wartości gruntu) od nieruchomości które nie zmieniają właściciela.

W dyskusyi, jaka wywiązała się nad referatem Dr. Weselsky'ego wyraził reprezentant gminy miasta Gracu radość z powodu zainicyowania tej sprawy aby zaś przejść ze sfery teoretycznych dyskusyj na pole czynu, zaproponował aby stały wydział wiecu miast opracował projekt ustawy, któryby następnie rząd mógł w sejmach krajowych przedłożyć jako przedłożenie rządowe. Wydział wiecu miast rzeczywiście taki projekt opracował i główne zarzysy tego projektu przyjęte zostały na posiedzeniach w dniach 9. i 10. marca 1908, na podstawie referatu Hrabym i Dra Mayr'a. Prócz tego opracowali osobno projekty ustawy reprezentant miasta Solnogradu i reprezentant miasta Gracu. — Na VI wieceu miast w dniach 18 i 19. listopada 1908 przyszło do ogólnego porozumienia w zapatrywaniach na tę ustawę i na poszczególne jej postanowienia, tak, że obecnie zredagowany projekt ustawy jest wyrazem opinii reprezentowanych na wiecu autonomicznych zarządów miejskich.

Główne zasady projektu tej ustawy są następujące:

Każda gmina jest uprawnioną, przy zmianie własności nieruchomości leżącej w jej obrębie przypisać podatek od przyrostu wartości, jeśli przy tej zmianie da się skonstatować podwyższenie wartości o 10% ostatniej wartości nabywczej z uwzględnieniem pewnych policzalnych nakładów. Podwyżka wartości jest różnicą między obecną ceną sprzedaży, a ostatnią ceną nabywczą z doliczeniem pewnych dopuszczalnych policzeń; jako to: trwałe polepszenie gruntu (melioracya) koszta parcelacyi, założenie chodnika, kanalizacya, należytość itp. Przy wzroście wartości poniżej 10% nie przypisuje się podatku przy wzroście zaś ponad 10% ma być podatek progresywnie przypisany (6% do 25%). Za opłatę tego podatku odpowiadają solidarnie tak nabywca jak i sprzedawca podobnie jak za należytość do przeniesienia nieruchomości.

Projekt ten w pierwszym rządzie wzorował się na „ordynacyi co do pobierania podatku od obrotu i od przyrostu wartości“ wydanej przez miasto Kolonię, z dnia 18. lipca 1905. Ordynacya ta służyła również za wzór gminie miasta Berna, gdy ona w dniu 9. maja 1905 a więc podczas V. wieceu miast uchwaliła przystąpić do opracowania projektu ustawy o podatku od przyrostu wartości tak zabudowanych jak i niezabudowanych nieruchomości.

Rozchodziłoby się teraz o rozstrzygnięcie kwestyi, czy zaprowadzenie takiego podatku istniejącego po części w miastach niemieckich jest wskazane w Austrii lub nie. Jesliby się wychodziło z zapatrywania, że wprowadzenie tego podatku przyczyni się do obniżenia czynszów, w takim razie możnaby cały projekt od razu wrzucić do kosza. bo przedewszystkiem doświadczenia w Niemczech poczynione wcale tego zapatrywania nie popierają, a następnie trudno zrozumieć, w jakiby sposób mogły spaść czynsze, jeśli na właściciela domu nakładła się nową daninę względnie wyższą należytość przenośną przy pośrednim podatku od przyrostu wartości, tak jak on jest projektowany. Przy stwarzaniu podatku od przyrostu wartości mogą być miarodajnymi po pierwsze względy natury fiskalnej, powtórne motywy socjalno-polityczne. Co do strony fiskalnej nasuwają się dwa pytania: jak wysokie mogą być dochody z tego nowego źródła podatkowego i w jakim stosunku do dochodów będą koszta połączone z pobieraniem tego podatku. Z czysto fiskalnego stanowiska dochód z podatku od przyrostu wartości pomimo znacznych kosztów ustalenia podstawy opodatkowania, będzie dość znaczny, ale naturalnie pod warunkiem, że chodzi o gminę, która dopiero znajduje się w rozwoju. W takich bowiem gminach znaczny przyrływ ludności wzmagą popyt za mieszkaniami i wówczas w częściach całkiem lub tylko częściowo zabudowanych następuje znacznie podwyższenie wartości i częsta zmiana własności. Odnosi się to szczególnie do większych miast i do centrów przemyślowych.

Jeżeli ten podatek skonstruuje się poprostu jako dodatek do należytości od przeniesienia nieruchomości, wtedy koszta połączone z wymiarem i pobraniem tego podatku będą stosunkowo bardzo nieznaczne. Podstawę opodatkowania obliczy się w pojedynczy sposób przez porównanie obecnej ceny nabycia z ostatnią ceną nabycia, przy czem jednak poczynione w między czasie policzalne nakłady, których wysokość czasem bardzo trudno będzie oznaczyć, będą musiały być uwzględnione. Na ogół wiawszy, przychodzi się do rezultatu, że podatek od przyrostu wartości, jako pośredni podatek (dodatek do należytości przenośnej) da większy dochód, niż jako podatek bezpośredni, i że w pierwszym wypadku dochód może być większy, jeśli naturalnie rozchodzi się o gminy, w obrębie których da się skonstatować gwałtowną zwyżką wartości gruntów.

Jak wyżej powiadzieliśmy dla stworzenia podatku od przyrostu wartości prócz względów fiskalnych są miarodajne względy natury socjalno-politycznej. Tu należą starania o pomieszkania celem potaniania czynszów, akcyja zmierzająca do przeszkodzenia niezdrowej spekulacyi gruntami. Aby wyższe opodatkowanie gruntu miało pociągnąć za sobą potaniecie mieszkań, w to stanowczo trzeba wątpić, gdyż pominąwszy już poczynione doświadczenia, nie ma poprostu podstawy do tego rodzaju przypuszczeń. Inaczej rzecz się ma z akcyją przeciw niezdrowej spekulacyi gruntowej; jeśli się bowiem takiemu spekulantowi zabierze sporą część jego zarobku, to tem samem zmniejszy się ochota do spekulacyi,

i ostatecznie ustanie ona tam, gdzie ze względu na te właśnie daninę spekulacja łąka nie bardzo się opłaci. Przy zaprowadzeniu podatku w Kiauczu, podano że celem jego jest powstrzymać niezdrową spekulację gruntami, zabezpieczyć zatrzymanie dostatecznych terenów w posiadaniu ogółu (t. j. fiskusa) aby zapewnić kolonistom możność nabywania gruntów bez niepotrzebnej podwyżki w cenie. Cele tym podatkiem w Kiauczu wytknięte, w zupełności zostały osiągnięte.

I w Austrii w ostatnich czasach, zwłaszcza w miastach większych spekulacja gruntami wzrosła do niebywałych rozmiarów; a bezpośrednim rezultatem tej spekulacji jest szalona podwyżka cen mieszkań, na których właściciel chce i musi odbić tę wysoką cenę, jaką zapłacił za grunt.

Przyjęcie, jakiego doznała myśl zaprowadzenia podatku od przyrostu wartości jest rozmaite. Kasy oszczędności, które nie mają bezpośredniego interesu w tem, czy ta ustawa przyjdzie do skutku czy nie, muszą już teraz, z góry, zaprotestować przeciw temu, by także i temu podatkowi przyznano prawo pierwszeństwa, bo jeśli należytość przenośna, czasami nawet kilkurazowa, podatki a do tego podatek od przyrostu wartości mają być czynnikami, z którymi kasy oszczędności przy udzielaniu pożyczek mają się liczyć, wtedy łatwo może zabraknąć gwarancyi, że pieniądze udzielone na hipotekę z bezpieczeństwem pupilarnem, będą miały dalej to bezpieczeństwo. Jeśli bowiem przez te uprzywilejowane pożyczki pretensya kasy zbyt w tył przesunięta zostanie, w takim razie mogłaby kasa być narażona na straty, które musiałaby chyba powetować przez podwyżkę procentów.

Galicyjska kasa oszczędności w Sejmie.

Komisya bankowa przedłożyła Sejmowi na jednym z ostatnich posiedzeń następujące sprawozdanie o wnioskach Wydziału krajowego w sprawie podwyższenia gwarancyi za wkładki w gal. Kasie oszczędności we Lwowie.

Uchwałą z 7. listopada 1904 podwyższył Wysoki Sejm gwarancyę kraju dla wkładek w galicyjskiej Kasie oszczędności we Lwowie do kwoty 90 milionów koron.

Gdy już z końcem lipca b. r. stan wkładek wynosił 89,188.158 koron, a zatem tylko kwota około 800.000 K pozostała niewyczerpaną; gdy dalej normalny wzrost wkładek każe się obawiać, że w niedalekiej przyszłości gwarancya krajowa będzie wyczerpaną, a zarząd Kasy w myśl postanowień statutowych nie będzie mógł przyjmować dalszych wkładek, wniosła galic. Kasa oszczędności prośbę do Wydziału o wyjednanie u Wysokiego Sejmu podwyższenia wymienionej poręki kraju ze sumy 90 na 120 milionów koron

Z uwagi, że wzrost wkładek powiększa kapitał z zyskiem przez Kasę oszczędności obracany; z uwagi że tedy podwyższenie dotychczasowej gwarancyi kraju za wkładki, stworzyć może rzeczowe warunki dla przyspieszenia sanacji galicyjskiej Kasy oszczędności, Wydział krajowy postanowił przychylić się do prośby Dyrekcji Kasy, z ograniczeniem atoli podwyższenia do kwoty 110,000.000 koron.

Uznając powody przytoczone przez Wydział krajowy i pragnąc zapewnić Kasie oszczędności warunki normalnego sprawowania swych funkcji, zgadza się Komisya bankowa na konieczność podwyższenia poręki kraju. Jednak nie sądzi, iżby istotny

stan rzeczy, a w szczególności stan wkładek uzasadnił już dziś potrzebę podwyższenia gwarancyi kraju do wysokości 120 milionów koron przez Dyrekcję Kasy oszczędności żądanej, lub też tylko do kwoty 110 milionów koron przez Wydział krajowy proponowanej.

Przeciętny wzrost wkładek z ostatnich kilku lat wynosi bowiem około 2 milionów koron rocznie. Kwota więc 10 milionów koron zabezpieczy Kasę oszczędności na okres blisko pięcioletni.

Wobec tego podwyższenia poręki kraju z 90 milionów do 100 milionów koron uczyni w zupełności zadość potrzebom bieżącym Kasy oszczędności i dlatego Komisya bankowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm, zmieniając Art. IV. uchwały swej z 27. lutego 1899 (dz. u. kr. Nr. 35), tudzież z dnia 18. listopada 1902 (Dz. u. kr. Nr. 100) i z dnia 7. listopada 1904 (dz. u. kr. Nr. 54) postanawia:

Jak długo trwa gwarancya kraju w Art. I. powyższej uchwały z dnia 27. lutego 1899. (Dz. u. kr. Nr. 35) określona, nie może stan kapitałów wkładowych w gal. Kasie oszczędności we Lwowie ulokowanych, przewyższyć sumy 100,000 000 koron.

Suma ta może być zmienioną tylko na podstawie uchwały Sejmu krajowego.

NOTATKI.

Konkurs. Kasa oszczędności miasta Tarnopola rozpiśla konkurs na posadę naczelnika biur.

Do posady tej przywiązana jest stała płaca rocznych 6 400 (sześć tysięcy czterysta) koron, dodatek aktywalny rocznych 1.000 (tysiąc) koron i jeden dodatek pięcioletni w kwocie 600 (sześćset) koron. pomieszknię w gmachu Zakładu za opłatą połowy dodatku aktywalnego, prawo do ewentualnych remuneracyj z corocznych zysków Zakładu po myśli postanowień statutu, wreszcie prawo do emerytury po myśli tutejszego statutu emerytalnego.

Posada wspomniana nadaną będzie prowizorycznie a po roku zadowolającej służby nastąpi stabilizacya.

Kompetenci o tę posadę winni wykazać:

- a) że nie przekroczyli 40 roku życia;
- b) że posiadają odpowiednie wykształcenie ogólne i zawodowe;
- c) że nabyli wykształcenia zawodowego przez kilkoletnią pracę w jednej z krajowych Kas Oszczędności lub instytucji pokrewnej.

Podania z dołączeniem świadectw i poświadczeń dotychczasowego zajęcia, tudzież własnoręcznie skreślonego *curriculum vitae* wniesione być mają do Wydziału tejże Kasy Oszczędności na ręce Dyrekcji najpóźniej do dnia 15. grudnia 1909.

Nowa kasa oszczędności. Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych ogłasza ustawę z dnia 2. września Nr. 132 Dz. ust. kraj. zezwalającą reprezentacyi powiatowej w Tłumaczu na przyjęcie imieniem powiatu poręki za założyci się mającą powiatową kasę oszczędności w Tłumaczu tudzież za lokowane w niej wkładki i należyte ich oprocentowanie oraz zezwalającą tejże Reprezentacyi powiatowej na zaciągnięcie pożyczki w kwocie K. 50.000 na założenie kasy i na dostarczenie jej kapitału obrotowego.

Bacność. Minister finansów Dr. Biliński przedłożył 26. października b. r. izbie posłów exposé budżetowe, wykazujące dość znaczny niedobór, który

ma być pokryty częścią nowymi podatkami, częścią zaś drogą pożyczki. Ponieważ także będą musiały być pokryte nadzwyczajne wydatki spowodowane z jednej strony koniecznością budowy pewnej ilości nowych okrętów wojennych, których koszt obliczony na paręset milionów koron, przeto najniezawodniej państwo w niedługim czasie będzie zmuszone zwrócić się o pomoc do rynku pieniężnego, zwłaszcza, że już w pierwszych miesiącach bieżącego roku było zmuszone zaciągnąć pożyczkę w sumie 200 milionów koron na bony skarbowe. Ta pożyczka, ze względu na swój prowizoryczny charakter wymaga nowej operacji kredytowej i to przed upływem roku, a w ten sposób kredyt monarchii w r. 1910 narażony będzie na znaczne obciążenie.

Ponieważ, — jak to obecne kursy papierów państwowych wskazują, — poważna część kapitałów wycofała się z lokacji w papierach, — pomimo że lokacja taka zwłaszcza w rentach austriackich i węgierskich nie należy do najgorszych, przeto należy się obawiać, by nie urządzono znowu nagonki na kapitały ulokowane w kasach oszczędności celem użycia ich z jednej strony do podniesienia obecnych kursów papierów państwowych, z drugiej zaś strony do zakupu nowych pożyczek państwowych. Już dziś sfery finansowe, które spodziewają się osiągnąć znaczne korzyści przy realizacji nowych pożyczek państwowych z zawiścią spoglądają na kapitały złożone w kasach oszczędności i wylewają krokodyle łzy, że około 5400 milionów koron wkładek leży w austriackich kasach oszczędności.

Należy więc być przygotowanym na to, że skoro już dziś zaczyna się taka podjazdowa walka przeciw kasom oszczędności, mająca na celu wywabienie z kas oszczędności kapitałów celem użycia ich do operacji giełdowych, że walka ta z chwilą realizacji nowej pożyczki państwowej przybierze ostrzejszy charakter.

Dziewięćdziesięćlecie kas oszczędności w Austrii. W dniu 4. października rb. upłynęło dziewięćdziesiąt lat od założenia i otwarcia pierwszej kasy oszczędności w Austrii. Z inicjatywy ówczesnego ministra spraw wewnętrznych Saurau'a, proboszcz Jan Chrzyciel Weber oraz pięćdziesięciu obywateli dzisiejszej wiedeńskiej dzielnicy Leopoldstadt, założyli skromnym funduszem gwarancyjnym „Pierwszą austriacką kasę oszczędności“ „Erste österreichische Sparkasse“. W początkach swego istnienia pomieszczoną ona była w skromnym pokoiku na probostwie przy kościele św. Mikołaja, później przeniosła się do obszerniejszego lokalu na Singerstrasse po kilku zaś latach na Graben do budynku przeobionego w r. 1860 na gmach kasy oszczędności, w którym do dziś dnia się znajduje. Pierwsza austriacka kasa oszczędności we Wiedniu powstała w czasach, w których prócz józefińskich kas sierocych i prócz założonego w r. 1816 banku narodowego (późniejszego banku austro-węgierskiego) nie było wcale żadnych instytucji finansowych i kredytowych. Założenie tej kasy było krokiem na całkiem nowej drodze, było dziełem, które jak się dziś pokazuje dało dla ludności nadzwyczaj piękne rezultaty. Wszystkie niemal kasy oszczędności, jakie później powstawały, wzorowały się na tej kasie tak co do organizacji zarządu jak i manipulacji. W roku 1869 po 50-letnim istnieniu kapitał wkładcowy wynosił 100 milionów koron, — i zatrudnionych było stu urzędników — dziś kapitał wkładcowy wynosi przeszło 500 milionów koron.

Uwolnienie od należności stemplowej środków prawnych w sprawach ubezpieczenia pensyjnego u-

rzędników prywatnych. Reskryptem c. k. ministerstwa skarbu z dnia 13. lipca 1909 L. 41889, przy znano środkiem prawnym (zarzutem, rekursom) wniesionym po myśli §. 75. al. 3. i 4. ustawy o ubezpieczeniu pensyjnym uwolnienie od należności w myśl §. 87. al. 2. tejże ustawy o tyle, o ile te środki prawne dotyczą stosunku do ogólnego zakładu pensyjnego, a nie, o ile dotyczą stosunku do instytutu zastępczego lub do umowy zastępczej. Jeśli atoli jaka zarejestrowana kasa zapomogowa funguje jako instytut zastępczy, w takim razie przysłuży wymienionym środkiem prawnym uwolnienie od należności jednak na zasadzie §. 43. ustawy z 16. lipca 1892 Dz. pp. Nr. 202.

W sprawie należności stemplowych od odpisów, wyciągów kopij arkuszy posiadłości gruntowych i innych katastralnych operatów ogłosiło ministerstwo skarbu reskryptem z 17. lipca 1909 L. 44290 ex 1908, że zwykłe takie odpisy wyciągi etc. niepodpisane, nie podlegają należności stemplowej; przeciwnie zaś urzędownie podpisane odpisy wyciągi albo kopie, bez względu na to, czy są zaopatrzone klauzulą uwierzytelniającą czy też tylko przez urząd podpisane, podlegają należności stemplowej wedle poz tar. 2. lit. f ustawy z 13. grudnia 1862 Dz. pp. Nr. 89.

Nowe znaczki stemplowe. Dziennik ustaw państwa z 28. października 1909 Nr. 163 ogłasza rozporządzenie ministerstwa skarbu w sprawie wydania z dniem 1. stycznia 1910 nowych znaczków pocztowych. Różnić się one będą od dotychczasowych stempli po pierwsze barwą, powtóre tem, że w dolnej ich części przeznaczony na przepisanie umieszczony będzie rok 1910 jako rok emisji. Nowe stemple wydane będą w 27 wartościach, a to po 1, 2, 4, 10, 14, 20, 24, 25, 26, 30, 38, 40, 50, 64, 72 i 88 halerzy i po 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 20 i 50 koron. Obecnie w obiegu znajdujące się znaczki stemplowe tracą wartość z dniem 31. marca 1910, tak że użycie ich po tym terminie uważane będzie jako niedopełnienie obowiązku stemplowego i pociąga za sobą skutki przewidziane w ustawie o należnościowej. Księgi handlowe, weksle, rachunki itd. na których stemple dawniejsze przed dniem 1. kwietnia zostały urzędownie przestemplowane. mogą być i po tym terminie być używane.

Oszczędność groszowa, jej znaczenie i sposoby napisał Leon Twarecki, sekretarz krajowego Patronatu spółek oszczędności i pożyczek. Mamy przed sobą niewielką a jednak nader zajmującą broszurę pod powyższym tytułem, w której autor w sposób zajmujący przedstawia rozmaite sposoby i urządzenia, mające na celu pobudzenie zmysłu oszczędności wśród najszerzych warstw. Broszurę tę zalecić możemy jak najgoręcej wszystkim kasom oszczędności i nadmieniamy, że leży w ich własnym interesie, by broszura ta została jak najbardziej rozpowszechnioną. Winna się ona znaleźć w czytelnich, bibliotekach ludowych, w bibliotekach szkolnych, — gorąca bowiem i szczerą propaganda cnoty oszczędności, której właśnie brak naszemu społeczeństwu, może przynieść nieobliczalne korzyści.

Przypomnienie. W miesiącu listopadzie płatne są kupony od:

- 5% losów państwowych z r. 1860. (K 40— K 20— K 4—).
- 4% skonw. wolnej od podatku jednolitej renty koronowej. Maj - Listopad; (K 400— K 40— K 4—).
- 4% galic. pożyczki krajowej z r. 1893 (K 200— K 40— K 20— K 4— K 2—).
- 4% Obligacyj indemnizacyjnych Krcacy i Sławonii (K 400— K 200— K 100— K 40— K 20—).
- 4% pożyczki miasta Lwowa (K 196— K 98— K. 19-60 K 3-92).
- 4% węgierskich obligacyj indemnizacyjnych z r. 1889 K. 400— K 200— K 40— K 20—).
- 4% listów zastawnych czeskiego banku hipotecznego w Pradze (K 400— K 200— K 100— K 20— K 4—).
- 4 1/2% listów zastawnych galicyjskiego Banku hipotecznego 50-letnich (K 450— K 225— K 45— K 22-50 K 4—).
- 4% listów zastawnych galicyjskiego Banku hipotecznego koronowe K 400— K 200— K 40— K 20— K 4—).
- 4% listów zastawnych węgierskiego zakładu kred. ziem w Budapeszcie 41 let. (K 400— K 40— K 4—).

- 4 1/2% listów zastawnych węgierskiego Banku hipotecznego 42 1/2-let. (K 225— K 45— K 22-50 K 450).
 - 5% Obl. pierwsz. kolei Albrechta I. Em. (franków 12-50).
 - 4% Obl. pierwsz. kolei Albrechta (K. 40— K 8—).
 - 5% Obl. pierwsz. austriackiej kolei północno zachodniej lit. B. (K 9-94).
 - 5% Obl. pierwsz. austro-węg. towarzystwa kolei państwowych (Marek 10—).
 - 4% Obl. pierwsz. austro-węg. towarzystwa kol państw. Em. 1883. (Marek 40— M 8—).
 - 5% Obl. pierwsz. kolei ces. Ferdynanda z r. 1882. (K 15—).
 - 4% Obl. pierwsz. kolei ces. Ferdynanda z r. 1887 gwarant i niegwarant. (K 40— K 8— K 4—).
 - 4% Obl. pierwsz. kolei Lwowsko Czerniowiecko-Jaskiej (wolne od podatku) (K 12—)
 - 4% Obl. pierwsz. kolei Lwowsko-Czerniowiecko-Jaskiej (opodatk.) (K 10-80).
 - 4% Obl. pierwsz. kolei południowej (Marek 40— M 8—).
- Akcyj kolei lwowsko - czerniowiecko - jaskiej (kupon K. 10 i ewent. dywidenda).

Ruch wkładek w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc wrzesień 1909.

	%	Stan kapitału wkładowego z dniem 31 sierpnia 1909		W ciągu miesiąca września 1909.								Różnica		Stan kapitału wkładowego z dniem 31. września 1909	
		K	h.	wynosiły wkładki				zwrócone				K.	h.	K.	h.
				Stron	K.	h.	Stron	K.	h.						
Bochnia m.	5	3,317.667	82	189	71.001	88	193	70.330	60	+	671	28	3,318.339	10	
Bochnia p.	4-4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Bohorodczany p.	5	769.728	01	80	13.767	54	58	19.375	25	—	5.607	71	764.120	30	
Brzesko p.	4 1/2-4	966.726	52	79	33.782	82	44	29.960	16	+	3.822	66	970.549	18	
Brzeżany p.	5	1,576.600	21	99	52.495	61	93	127.796	04	—	75.300	43	1,501.299	78	
Buczacz* p.	3-5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Dąbrowa m.	4 1/2-5	956.325	29	59	21.468	24	47	42.314	21	—	20.845	97	935.479	32	
Dobromil* m.	4 1/4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Lrohobycz* m.	4	3,051.822	95	154	127.687	66	134	69.152	45	+	58.535	21	3,110.358	16	
Gródek Jagielloński* p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Horodenka p.	4 1/2	842.692	59	95	38.861	16	83	58.998	38	—	14.537	22	828.155	37	
Jarosław m.	4 1/2	2,634.157	80	184	74.816	25	205	98.188	07	—	23.372	82	2,610.784	98	
Kałuż p.	1	446.754	48	111	36.390	43	75	47.470	19	—	11.079	76	435.674	72	
Kołomyja m.	4 1/2	427.422	65	—	—	—	9	5.422	46	—	5.422	46	422.000	19	
Kraków m.	4	4,854.984	23	493	107.083	91	—	238.531	23	—	131.447	32	4,723.536	91	
Kraków* p.	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Krosno m.	4 1/2	1,714.756	83	83	55.675	22	82	41.991	97	—	13.683	25	1,728.440	08	
Lwów gal.	4	88,813.485	73	9408	3,657.243	60	9839	3,385.880	37	+	271.363	23	89,084.848	96	
Mielec p.	5	707.634	80	37	22.106	33	18	16.853	34	+	5.252	99	712.887	79	
Myślenice p.	4 1/4	1,699.898	24	—	34.563	11	—	46.810	58	—	12.247	47	1,687.650	77	
Nowy Sącz m.	4 1/4-5	4,317.674	74	293	106.044	16	310	118.538	57	—	10.494	41	4,307.180	33	
Nowy Targ* p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Podgórze* m.	4 1/4	3,339.565	50	399	166.936	50	299	131.522	26	+	35.414	24	3,374.979	74	
Przemysł m.	4	7,728.368	32	510	200.846	79	1107	191.871	67	+	8.975	12	7,737.343	44	
Ropce* p.	4	1,479.466	63	64	31.179	03	93	61.475	48	—	30.296	45	1,449.170	18	
Rudki p.	4 1/2-5	306.327	87	40	11.799	34	26	13.817	92	—	2.018	58	304.309	29	
Rzeszów m.	4	3,680.040	71	168	91.168	05	200	107.709	78	—	11.541	73	3,668.498	98	
Samboi* m.	4 1/2	5,005.409	73	329	136.398	70	341	180.567	01	—	44.168	31	4,961.241	42	
Samboi* p.	4 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sanok m.	4 1/2	2,849.052	79	168	292.543	31	185	235.232	53	+	57.310	78	2,906.363	57	
Sniatyn m.	5 1/2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sniatyn* p.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sokal m.	4 1/2	1,597.171	72	111	40.410	85	130	83.525	03	—	43.113	18	1,554.057	54	
Stryj m.	4 1/2	3,467.303	24	339	143.545	52	328	159.046	25	—	16.500	73	3,451.802	51	
Tarnobrzeg p.	5	1,608.721	76	108	44.058	21	73	57.479	04	—	13.420	89	1,595.300	93	
Tarnopol m.	4 1/4	6,785.406	50	893	331.377	76	749	333.945	14	—	2.567	38	6,782.839	12	
Trembowla p.	4 1/2	986.661	71	85	84.687	90	103	86.009	19	—	1.321	29	985.340	42	
Wadowice p.	4	4,635.676	—	246	180.434	16	229	154.662	80	+	25.771	30	4,661.447	36	
Wieliczka* p.	5	4,031.911	64	182	97.774	99	182	93.928	54	+	3.846	43	4,035.758	09	
Zaleszczyki p.	4-5	859.268	47	63	36.608	33	68	34.803	27	+	1.800	06	861.068	53	

Przypomnienie. W miesiącu grudniu płatne są kupony od:

- ¹/₁₂ 3 proc. losów austr. zakładu kredyt. ziemskiego (Boden-Crdeit Anstalt.) Emisya I. (K. 2·94)
- " 4 proc. losów węgierskiego Banku hipotecznego (K. 4·-).
- " 4 proc. losów bawarskiej pożyczki premiowej z roku 1866 (Marek 12·-)
- " 4⁰/₁₀ węg. renty koronowej (K. 200·- K. 20·- K. 10·- K. 4·- K. 2·-).
- " 4 proc. węgierskiej renty koronowej z r. 1902 (K. 200·- K. 100·- K. 40·-).
- ³¹/₁₁ 4 proc. galic. obligacji propinacyjnych (K. 400·- K. 200·- K. 40·-)
- " 5 proc. listów zastawnych bukowińskiego zakładu kredytowego ziemskiego (K. 50·- K. 25·- K. 5·).
- " 4 proc. listów zastawnych bukowińskiego zakładu kredytowego ziemskiego (K. 40·- K. 20·- K. 4·-)
- ¹/₁₂ 3 pół proc. listów zastawnych czeskiego Banku hipotecznego (K. 350·- K. 175·- K. 25·- K. 17.50 K. 3.50).

- ³¹/₁₂ 4 proc. listów zastawnych galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 41 let (K. 400 K. 200 K. 20·- K. 10·- K. 2·-)
- " 4 proc. listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego ziemskiego 56 let. K. 198·- K. 199· K. 39.80). K. 19.90, K. 3.98)
- " 4 proc. listów zast. galic. Towarzystwa kredytowego z emskiego dawnych (K. 398. K. 199·- K. 39.80·- K. 19.90 K. 3.98.)
- " 4 i pół proc. listów zastawnych galic. Banku krajowego (K. 225·- K. 45·- K. 22.50 K 4.50 K. 2.25).
- " 4 proc. listów zast. galic. Banku krajowego koronowych (K. 200·- K. 100·- K. 20·- K. 4·- K. 2·-)
- " 5 proc. oblig. pierwszeństwa austriacko-północno-zachodniej kolei lit. C. (Marek 14.96 i pół.)
- " 4 proc. oblig. pierwszeństwa czeskiej kolei północnej (Marek 60·- M. 30·- M. 6·-)
- " 4 proc. oblig. pierwszeństwa kolei cesarza Ferdynanda z roku 1888 (K. 200·- K. 40·- K. 8·-)

Ruch wkładek

w Związkowych kasach oszczędności za miesiąc październik 1909.

	%	Stan kapitału wkladkowego z dniem 30. września 1909		W ciągu miesiąca października 1909.								Różnica		Stan kapitału wkladkowego z dniem 31. października 1909	
		K.	h.	wynosiły wkładki				zwrócone				K.	h.	K.	h.
				Stron	K.	h.	Stron	K.	h.	K.	h.				
Bochnia*	m.	5	3,318.399	10	1.91	77.560	81	228	123.510	-	45.939	19	3,272.399	91	
Bochnia*	p.	4-4 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bohorodczany*	p.	5	764.120	30	100	29.649	49	85	19.115	65	10.533	84	774.654	14	
Brzesko	p.	4 1/2 - 4	970.549	18	123	80.516	92	66	64.717	56	15.799	36	986.348	54	
Brzeżany*	p.	5	1,501.299	78	91	227.978	19	103	143.131	78	84.846	41	1,586.146	19	
Buczacz*	p.	3-5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dąbrowa	m.	4 1/2 - 5	935.479	32	73	47.065	20	53	47.666	79	601	59	934.877	73	
Dobromil*	m.	4 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Drohobycz*	m.	4	3,110.358	16	175	115.994	59	142	139.402	97	23.498	38	2,086.859	78	
Gródek Jagielloński*	p.	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Horodenka*	p.	4 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Jarosław*	m.	4 1/2	2,510.684	98	204	116.806	71	189	108.002	51	8.804	20	2,619.589	18	
Kalusz	p.	4 1/2	435.674	62	80	37.364	50	89	47.017	48	9.652	98	426.021	74	
Kalusz	p.	4 1/2	422.000	19	-	-	-	-	4.916	02	4.916	02	417.084	17	
Kołomyja	p.	4	4,723.536	91	400	126.396	60	11	217.551	74	91.155	14	4,632.381	77	
Kraków*	m.	4	36,745.172	87	2729	1,017.707	79	575	1,141.126	73	123.418	94	37,298.091	19	
Kraków	p.	4	23,133.899	96	1716	1,192.763	25	2539	1,255.872	57	63.109	32	23,070.790	64	
Krosno	m.	4 1/2	1,728.440	08	108	69.911	67	1728	63.689	25	3.777	58	1,724.662	50	
Lwów	gal.	4	89,084.848	96	9908	3,986.550	04	94	3,790.254	86	196.295	18	89,281.144	14	
Mielec	p.	5	712.887	79	53	43.809	75	10609	34.796	13	9.013	62	721.901	41	
Myslenice	p.	4 1/4	1,687.650	77	-	65.449	46	49	55.045	81	10.403	65	1,698.054	42	
Nowy Sącz	m.	4 1/4 - 5	4,307.180	11	289	88.588	06	359	169.837	77	81.249	71	4,225.930	40	
Nowy Targ*	p.	4 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Podgórze	m.	4 1/2	3,374.979	74	649	147.496	23	322	106.873	47	40.622	76	3,415.602	50	
Przemysł	m.	4	7,737.343	44	497	254.221	73	540	273.643	07	19.421	36	7,717.922	08	
Ropczyce	p.	4	1,449.170	18	-	23.273	57	-	51.279	39	28.005	82	1,421.164	36	
Rudki	p.	4 1/2 - 5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Rzeszów	m.	4	3,668.498	98	258	135.937	33	224	168.973	71	33.036	38	3,695.462	60	
Sambor*	m.	4 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sambor*	p.	4 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sanok	m.	4 1/2	2,906.463	57	176	232.403	11	227	223.131	42	9.271	69	2,915.635	26	
Sniatyn*	m.	5 1/2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sniatyn*	p.	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sokal	m.	4 1/2	1,554.057	54	98	53.332	44	148	99.655	52	46.323	08	1,507.734	46	
Stryj*	m.	4 1/2	3,451.802	51	426	228.102	58	335	166.649	11	61.453	47	3,513.255	93	
Tarnobrzeg	p.	4 1/2 - 5	1,595.300	93	111	33.816	02	73	50.605	02	16.789	-	1,578.511	93	
Tarnopol	m.	4 1/2	6,782.839	12	973	304.227	16	983	465.737	96	161.510	80	6,621.328	32	
Trembowla	p.	4 1/2	3,853.400	42	127	35.300	57	113	45.952	12	10.651	55	974.688	87	
Wadowice	p.	4	4,661.447	36	253	91.305	76	319	175.789	16	84.403	40	4,577.043	96	
Wieliczka	p.	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Zaleszczyki	p.	4-5	861.068	53	63	27.461	05	86	44.086	05	16.635	00	844.433	53	

W tem procenta dopisano: ad 1) 675.337-26

* Do chwili zamknięcia numeru wykazu nieotrzymaliśmy.

Nakładem Związku gal. kas oszczędności

wysła

INSTRUKCYA MANIPULACYJNA

dla

KAS OSZCZĘDNOŚCI

Cena za egzemplarz 18 koron.

== Do nabycia w Biurze Związku. ==

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILIJEN

kupuje i sprzedaje wszelkie **papiery wartościowe i waluty zagraniczne** po możliwie najskrupulatniejszych kursach, skutecznie pod takimi samymi warunkami wszelkie **zlecenia giełdowe** zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, **wypłaca wszelkie kupony** możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji inkasowej.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE WOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł. i od 3 do 4 popoł.

książeczki wkładkowe

z 4% oprocentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizji, wydaje przekazy i akredytywy na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

FILIA

Pragskiego Banku Kredytowego

we Lwowie, ul. Karola Ludwika 1. 29

(Nr. telefonu 937, 946, 846).

Zakład centralny w Pradze. Filie w Kolinie Olomuńcu i Brodach.

Wpłacony kapitał akcyjny K. 9,000,000.

Fundusze rezerwowe i gwarancyjne K. 4,100,000.

Korzystne załatwianie

wszelkich transakcji bankowych i lokacji kapitałów

Kupno i sprzedaż papierów wartościowych. — Przeprowadzanie wszelkich obrotów giełdowych na targach krajowych i zagranicznych.

Promesy, Losy (Sprzedaż losów za wypłatą w rachunku bieżącym). — Otwieranie kredytów i udzielanie zaliczek na pokład papierów wartościowych. — Przyjmowanie w przechowanie i w zarząd papierów wartościowych. — Ubezpieczanie losów i efektów od strat z powodu wylosowania. — Wykupno płatnych kuponów i wylosowanych papierów wartościowych — Listy polecające i akredytywy na sezony podróży. — Eskont weksli. — Inkasa i wypłaty w kraju i na miejsca zagraniczne. — Wkładki pieniężne, na książeczki wkładkowe (podatek rentowy opłaca Bank) oprocentowuje po

4 1/2 procent

na asygnaty kasowe z 90-dniowym wypowiedzeniem: oprocentowanie po 4 1/4% i w rachunku bieżącym.

Oddział komercyjny:

Finansowanie przedsiębiorstw przemysłowych i budowl publicznych, kredyty na podatki i cła. Zaliczkowanie faktur towarowych. Kupno i sprzedaż w drodze komisowej towarów i zaliczkowanie tychże.

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Lwów

Kapitał akcyjny:
K. 80,000,000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027,428.13.

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 13.

Telefon nr. 57. Dyrekcya
Telefon nr. 358. Kantor wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIE: Aussig n/Z. Borno, Budapest, Czernowce, Grac, Pročejów, W. Neustadt i St. Pölten. 12 kantorów wymiany i kas depozytow. we Wiedniu.

Załatwia wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na 4% książeczki wkładkowe. Oprocentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczek w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numer losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejsze. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.